

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΜΕΑ ΟΣΠΡΙΩΝ & ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

**(Με βάση προτάσεις & συμπεράσματα
Περιφερειακών μελετών νέας ΚΑΠ)**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Εισαγωγή.....	2
1. Καλλιέργεια οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών	2
2. Στοιχεία αγοράς οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών	5
3. Εθνική και Κοινοτική πολιτική τομέα οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών	6
4. Προβλήματα & προοπτικές τομέα οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών στην Ελλάδα.	7
5. Προτάσεις για την ανάπτυξη του τομέα οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών.....	8
5.1 Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές	8
5.2 Εκσυγχρονισμός καλλιέργειας	9
5.3 Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας - μεταποίηση – τυποποίηση.....	10
5.4 Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας.....	10
5.5 Προώθηση, προβολή οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών	11
5.6 Καινοτόμες δράσεις.....	11
5.7 Επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση & συμβουλευτικές υπηρεσίες	11
5.8 Συμπράξεις - Δικτυώσεις (CLUSTERS)	12
5.9 Λοιπές δράσεις	12

Εισαγωγή

Η οικογένεια των ψυχανθών περιλαμβάνει πολύ σημαντικά φυτά που καλλιεργούνται σε πολλές χώρες του κόσμου, σε μεγαλύτερες ή μικρότερες εκτάσεις.

Τα ψυχανθή καλλιεργούνται για παραγωγή ξηρού χόρτου (σανός), σπόρου για την κτηνοτροφία και σπόρου για ανθρώπινη κατανάλωση (όσπρια).

Τα σπουδαιότερα ψυχανθή που καλλιεργούνται για παραγωγή σανού, αλλά και για άλλες χρήσεις (χλωρή νομή, ενσίρωση, βόσκηση), είναι η μηδική, ο βίκος και τα τριφύλλια, ενώ τα πιο σημαντικά ψυχανθή που καλλιεργούνται για το σπόρο τους, που χρησιμοποιούνται στη συνέχεια από την κτηνοτροφία, είναι τα μπιζέλια, τα κτηνοτροφικά κουκιά, τα λούπινα και η σόγια, σπόροι με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες. Τέλος τα ψυχανθή που καλλιεργούνται για ανθρώπινη κατανάλωση, είναι τα όσπρια και πιο συγκεκριμένα τα φασόλια, ρεβίθια, φακές, κουκιά, λαθούρι και μπιζέλια.

Τα όσπρια προμηθεύουν στον άνθρωπο τις ίδιες περίπου θερμίδες που προμηθεύει μία ίση ποσότητα σιτηρών. Είναι τροφές πλούσιες σε υδατάνθρακες (κυρίως άμυλο) και πρωτεΐνες (17-30%), φτωχές σε λάδι (1-2%) και πλούσιες σε σίδηρο και ασβέστιο. Αποτελούν την κύρια πηγή πρωτεϊνών του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων περιοχών της γης και σε πολλές από αυτές ονομάζονται του «φτωχού το κρέας».

1. Καλλιέργεια οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών

Τα όσπρια σε παγκόσμιο επίπεδο καταλαμβάνουν μικρές σχετικά εκτάσεις και οι κύριες χώρες παραγωγής τους είναι οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Τουρκία κ.α. Σύμφωνα με εκτίμηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων με κτηνοτροφικά φυτά, η μηδική καλλιεργείται παγκόσμια σε έκταση μεγαλύτερη των 350 εκατομμυρίων στρεμμάτων. Ο βίκος καλλιεργείται σε αρκετά εκατομμύρια στρέμματα, ενώ για τα τριφύλλια και τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό οι παγκόσμια καλλιεργούμενες εκτάσεις είναι πάρα πολύ μικρές.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα όσπρια καλλιεργούνται σε ασήμαντες, για την σπουδαιότητά τους και τα πλεονεκτήματά τους, εκτάσεις που χρόνο με το χρόνο μειώνονται. Τα κτηνοτροφικά ψυχανθή καταλαμβάνουν κάθε χρόνο έκταση περίπου 15 εκατομμυρίων στρεμμάτων με δεσπόζουσα καλλιέργεια αυτή της μηδικής που

καταλαμβάνει σημαντικές εκτάσεις στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και την Πολωνία.

Στην Ελλάδα, σε ότι αφορά την καλλιέργεια των οσπρίων, το σύνολο της καλλιεργούμενης έκτασης ανέρχεται σε 150.000 στρέμματα περίπου, με μέση παραγωγή τους 29.000 τόνους, εκ των οποίων τα φασόλια καλύπτουν το 64% των εκτάσεων και το 73% της συνολικής παραγωγής.

Βρώσιμα Όσπρια	Μέσος Όρος εκτάσεων σε στρέμματα 2001-2005	Μέσος όρος παραγωγής σε τόνους 2001-2005
Φασόλια	95.310,20	21.034,00
Ρεβίθια	16.053,20	2.404,60
Φακές	7.870,40	971,00
Βρώσιμα λαθούρια	2.524,60	271,20
Βρώσιμα κουκιά	21.726,00	3.325,20
Βρώσιμα μπιζέλια	3.040,00	506,60
Λοιπά βρώσιμα όσπρια (μαυρομάτικα, πράσινο φασολάκι καλαμών κλπ.)	2.536,80	382,80
Σύνολο	149.075,20	28.895,40

Πίνακας 1: Στοιχεία εκτάσεων και παραγωγής για τα βρώσιμα όσπρια περιόδου 2001-2005 (στοιχεία Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων-Υπ.Α.Α.Τ)

Βάσει του ανωτέρω πίνακα παρατηρείται μία αυξητική τάση στα βρώσιμα όσπρια, τόσο των εκτάσεων όσο και της παραγωγής ειδικότερα των φασολιών και μία σημαντική μείωση των βρώσιμων κουκιών αντίστοιχα.

Η καλλιέργεια των φασολιών απαντάται κύρια στους νομούς Φλώρινας, Καστοριάς και Καβάλας. Τα ρεβίθια στους νομούς Ευβοίας, Βοιωτίας, Φθιώτιδας και Κυκλάδων. Τα κουκιά στους νομούς Ηρακλείου και Αρκαδίας, το λαθούρι στο νομό Κορινθίας και η φακή στο νομό Λάρισας.

Στη χώρα μας από το σύνολο των κτηνοτροφικών φυτών σημαντική έκταση καταλαμβάνουν τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για σανό, εκ των οποίων, με σημαντική απόκλιση από τα άλλα, η μηδική και τα πολυετή τριφύλλια που φτάνουν τα 1.300.000 στρέμματα με μέση παραγωγή 1.200.000 τόνους (2001-2005).

Κτηνοτροφικά ψυχανθή για σανό	Μέσος Όρος Εκτάσεων σε στρέμματα 2001-2005	Μέσος Όρος Παραγωγής σε τόνους 2001-2005
Μηδική-πολυετή τριφύλλια	1.296.236,80	1.218.198,00
Ετήσια τριφύλλια	76.967,80	54.190,20
Βίκος	174.670,60	62.424,00
Λοιπά σανά (Λαθούρι, μπιζέλια κλπ)	17.326,80	6.940,20
Σύνολο	1.565.202,00	1.341.752,40

Πίνακας 2: Στοιχεία εκτάσεων και παραγωγής για τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για σανό, περιόδου 2001-2005 (στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

Δεν παρατηρείται μεγάλη διαφοροποίηση ούτε των καλλιεργούμενων εκτάσεων ούτε της μέσης παραγωγής των κτηνοτροφικών ψυχανθών για παραγωγή σανού. Αξιοσημείωτο είναι ότι αυξήθηκε η καλλιεργούμενη έκταση με μηδική και πολυετή τριφύλλια η οποία συνοδεύτηκε και από μια μικρή αύξηση της μέσης παραγωγής τους. Κατά την περίοδο 2001-2002 παρατηρήθηκε μία μικρή μείωση τόσο της παραγωγής όσο και των εκτάσεων των τριφυλλιών, ακολουθώντας μία σταθεροποιητική τάση τα επόμενα χρόνια.

Κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό ή σπόρο	Μέσος Όρος Εκτάσεων σε στρέμματα 2001-2005	Μέσος Όρος Παραγωγής σε τόνους 2001-2005
Μηδική-τριφύλλια (για σπόρο)	13.101,80	1.045,20
Βίκος (για καρπό)	55.796,40	13.786,80
Ρόβη (για καρπό)	2.203,40	245,40
Λαθούρι (για καρπό)	1.971,20	344,40
Μπιζέλια (για καρπό)	3.020,20	498,80
Λούπινα (για καρπό)	2.396,00	376,80
Λοιπά (π.χ. κουκιά για καρπό)	10.049,60	1.894,40
Σύνολο	88.538,60	18.193,60

Πίνακας 3: Στοιχεία εκτάσεων και παραγωγής για τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό ή σπόρο, περιόδου 2001-2005 (στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

Ο βίκος καταλαμβάνει την μεγαλύτερη έκταση από τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για παραγωγή καρπού ή σπόρου, η οποία φτάνει για την περίοδο 2001-2005 τα 56.000 στρέμματα περίπου με μέση παραγωγή 14.000 τόνους. Η μέση παραγωγή της καλλιέργειας του βίκου εξαρτάται από την πορεία των βροχοπτώσεων και τη διάρκεια της άνοιξης, εντοπίζεται δε στο νομό Λάρισας. Ακολουθεί η μηδική και τα τριφύλλια με

μέση καλλιεργούμενη έκταση 13.000 στρέμματα και παραγωγή 1.000 τόνους. Οι υψηλότερες αποδόσεις των καλλιεργειών σημειώνονται στη Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα.

Γενικότερα όλα τα καλλιεργούμενα είδη των κτηνοτροφικών ψυχανθών για παραγωγή καρπού ή σπόρου παρουσιάζουν μια σταθεροποιητική τάση σύμφωνα με στοιχεία της τελευταίας πενταετίας.

2. Στοιχεία αγοράς οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών

Τα όσπρια υποτιμήθηκαν στην ελληνική γεωργία γιατί η καλλιέργειά τους είναι δύσκολη. Έτσι, ενώ τα όσπρια για πολλά χρόνια αποτελούσαν τη βάση της διατροφής μας, σήμερα παράγουμε συνολικά κατά μέσον όρο 29.000 τόνους το χρόνο ενώ καταναλώνουμε περίπου 70.000 τόνους. Άμεση συνέπεια της ελλειμματικότητας που παρουσιάζει η παραγωγή μας στον συγκεκριμένο τομέα και προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της εγχώριας αγοράς εισάγονται ποσότητες της τάξεως των 39.000 τόνων. Οι εξαγόμενες ποσότητες είναι πάρα πολύ μικρές με δεσπόζουσα θέση να κατέχουν τα φασόλια.

Βρώσιμα Όσπρια	Μέσοι όροι πενταετίας 2002-2006	
	Εισαγόμενη ποσότητα σε τόνους	Εξαγόμενη ποσότητα σε τόνους
Φασόλια	17.595,74	748,46
Φακές	11.467,22	315,38
Ρεβίθια	4.710,10	91,70
Μπιζέλια	2.015,76	12,42
Κουκιά και λαθούρια	1.623,98	32,14
Λοιπά ξερά όσπρια	1.126,68	18,58
Σύνολο	38.539,48	1.218,68

Πίνακας 4: Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές βρώσιμων οσπρίων (στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

Από το σύνολο της παραγωγής οι 20.000 τόνοι περίπου αντιστοιχούν στα φασόλια ενώ η κατανάλωση φτάνει τους 33.000 τόνους. Οι κύριες χώρες από τις οποίες εισάγονται τα φασόλια (κυρίως κοινά φασόλια και γίγαντες-ελέφαντες) και τα οποία χρησιμοποιούνται για την παρασκευή παραδοσιακών ελληνικών εδεσμάτων είναι οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Αλβανία και η Αργεντινή. Ελάχιστες είναι οι ποσότητες της φακής που παράγουμε, περίπου 1.500 τόνοι, την ίδια στιγμή που δεκαπλάσιες ποσότητες έρχονται από τον Καναδά, την Τουρκία και τις ΗΠΑ, επομένως το 95% των αναγκών

μας σε φακές καλύπτονται από τις εισαγωγές. Τα ρεβίθια έρχονται κυρίως από τη γείτονα Τουρκία εφόσον η ντόπια παραγωγή περιορίζεται στους 2.500 τόνους το χρόνο και κατά 67% οι ανάγκες της εγχώριας αγοράς καλύπτονται από εισαγωγές. Εισάγουμε λοιπόν περίπου το 60-65% των οσπρίων που χρησιμοποιούμε, που σημαίνει ότι έχουμε περιορίσει την παραγωγή προϊόντων η κατανάλωση και οι τιμές των οποίων ανεβαίνουν συνεχώς.

Η χώρα μας είναι ελλειμματική στον τομέα των κτηνοτροφικών φυτών, αυτό έχει ως συνέπεια οι παραγόμενες ποσότητες να μην καλύπτουν την εγχώρια ζήτηση και να εισάγονται μεγάλες ποσότητες από χώρες του εξωτερικού, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Κτηνοτροφικά ψυχανθή (σπέρματα, καρποί και σπόροι για σπορά)	Μέσοι όροι πενταετίας 2002-2006	
	Εισαγόμενη ποσότητα σε τόνους	Εξαγόμενη ποσότητα σε τόνους
Σπέρματα ζαχαρότευτλων	3,86	39,54
Σπέρματα μηδικής	913,84	17,06
Σπέρματα τριφυλλιού	1137,84	14,62
Βίκος κλπ	1532,14	76,06
Λούπινο	0,7	0
Σπέρματα από κτηνοτροφικά τεύτλα	15,34	0
Άλλα	653,32	11,84
Σύνολο	4257,04	159,12

Πίνακας 5: Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές κτηνοτροφικών ψυχανθών (στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

Στα κτηνοτροφικά ψυχανθή για σπόρο ή καρπό, τις μεγαλύτερες εισαγόμενες και εξαγόμενες ποσότητες τις έχουν ο βίκος κλπ και ακολουθούν τα σπέρματα τριφυλλιού στις εισαγωγές και τα σπέρματα ζαχαρότευτλων στις εξαγωγές.

3. Εθνική και Κοινοτική πολιτική τομέα οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών

Σύμφωνα με το νέο καθεστώς της Κ.Α.Π, τα πρωτεϊνούχα φυτά (μπιζέλια, κουκιά, φούλια και γλυκά λούπινα) καθώς και ορισμένα ψυχανθή για καρπό (φακές, ρεβίθια, βίκος και ρόβη), δεδομένου ότι υπάρχει πλήρης αποδέσμευση από το 2006 και μετά, δικαιούχοι των δικαιωμάτων της ενιαίας ενίσχυσης είναι οι γεωργοί που έλαβαν ενίσχυση στα πλαίσια των καθεστώτων στήριξης την περίοδο αναφοράς 2000-2002, Τα υπόλοιπα βρώσιμα όσπρια (φασόλια, λαθούρια, κλπ.) και κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό και σανό δεν επιδοτούνται εκτός από τα ακόλουθα:

α) πρωτεϊνούχοι σπόροι (πίσσα, φούλια, κουκιά και γλυκά λούπινα) για τους οποίους η ενίσχυση ανέρχεται σε 55,57€/εκτάριο πρωτεϊνούχων σπόρων που συγκομίζονται μετά το στάδιο της γαλακτικής ωρίμανσης. Εντούτοις οι σπόροι που καλλιεργούνται σύμφωνα με τις τοπικές προδιαγραφές αλλά που δεν φτάνουν στο στάδιο της γαλακτικής ωρίμανσης λόγω έκτακτων καιρικών συνθηκών είναι επιλέξιμοι για ενίσχυση υπό την προϋπόθεση ότι δεν χρησιμοποιούνται για κανένα άλλο σκοπό. Η ενίσχυση αυτή χορηγείται εντός μίας μέγιστης εγγυημένης έκτασης (Μ.Ε.Ε) η οποία καθορίζεται στα 1.600.000 εκτάρια. Σε περίπτωση υπέρβασης της Μ.Ε.Ε, σε Κοινοτικό επίπεδο, μειώνεται η ενίσχυση στον παραγωγό αναλογικά, για το αντίστοιχο έτος.

β) πρωτεϊνούχα φυτά: στις περιφέρειες όπου κατά παράδοση καλλιεργούνται, σε ανάμειξη με σιτηρά, η ενίσχυση για τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες καταβάλλεται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου υπό τον όρο ότι αποδεικνύεται ότι στο μίγμα τα πρωτεϊνούχα φυτά επικρατούν.

γ) βρώσιμο λαθούρι και φασόλια: υπάρχουν ειδικά μέτρα στήριξης για την συνέχιση και ανάπτυξη των εργασιών της γεωργικής παραγωγής στα μικρά νησιά του Αιγαίου πελάγους. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται οικονομική στρεμματική ενίσχυση των καλλιεργητών του βρώσιμου λαθουριού-φάβας (στα νησιά Θήρας, Θηρασίας νομού Κυκλάδων και στο νομό Σάμου) και φασολιών (νομών Δωδεκανήσου, Λέσβου, Σάμου και Χίου), η οποία μπορεί να φτάσει και τα 50€/στρέμμα ανάλογα με την καλλιεργηθείσα έκταση, με στόχο τη διατήρηση των παραδοσιακών αυτών προϊόντων. Η μέγιστη επιλέξιμη έκταση για ενίσχυση ανέρχεται σε 1.590 στρέμματα για την καλλιέργεια των φασολιών και 1.580 για την καλλιέργεια του βρώσιμου λαθουριού. Σε περίπτωση υπέρβασης θα εφαρμόζεται οριζόντια μείωση.

4. Προβλήματα & προοπτικές τομέα οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών στην Ελλάδα

Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο τομέας των οσπρίων και των κτηνοτροφικών φυτών είναι η ελλειμματικότητα. Κανένας από τους δύο τομείς δεν είναι αυτόνομος παρόλο που υπάρχουν οι προϋποθέσεις.

Τα Εθνικά και Κοινοτικά μέτρα θα πρέπει να εφαρμοστούν για την καλλιέργεια των φασολιών και του βρώσιμου λαθουριού, πέραν των μικρών νησιών του Αιγαίου.

Αναμένεται αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων με κτηνοτροφικά φυτά για δύο εξίσου σημαντικούς λόγους. Πρώτον διότι επιδιώκεται αποκατάσταση της ισορροπίας φυτικής-ζωικής παραγωγής κι επιπλέον η νέα Κ.Α.Π. είναι προσανατολισμένη στη μείωση της παραγωγής των μέχρι σήμερα επιδοτούμενων προϊόντων (κυρίως βαμβάκι, καπνός) και την προώθηση άλλων καλλιεργειών όπως είναι τα κτηνοτροφικά φυτά.

Μέσω της αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών που προωθείται, αναμένεται αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων των οσπρίων.

5. Προτάσεις για την ανάπτυξη του τομέα οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών

Με βάση τα προαναφερόμενα το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ) σε ότι αφορά τον τομέα, αφενός διαμορφώνει μια στρατηγική που θέτει ως βασικό στόχο τη διαμόρφωση των προϋποθέσεων για τη στήριξη του εισοδήματος των παραγωγών του τομέα, σαν αποτέλεσμα της συστηματικής προσπάθειας και συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων με τα προϊόντα, βασιζόμενη τόσο στις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας όσο και στις αναπτυξιακές ευκαιρίες που παρέχει η Ε.Ε και αφετέρου φιλοδοξεί να διατηρήσει αλλά κυρίως να αναπτύξει τον τομέα προσδίδοντάς του την απαραίτητη ώθηση ώστε να καταστεί αυτοδύναμος και ανταγωνιστικός. Οι κατευθυντήριες αναπτυξιακές αρχές για τον τομέα είναι οι ακόλουθες :

Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές

Για την καλλιέργεια των οσπρίων απαιτείται:

- ☞ Δημιουργία τράπεζας γενετικού υλικού για τις τοπικές παραδοσιακές ποικιλίες (Φακή Εγκλουβής & λαθούρι Νομού Λευκάδας).
- ☞ Διατήρηση, βελτίωση, διάδοση των αυτοχθόνων ποικιλιών, in situ καλλιέργεια των απειλούμενων ειδών και ποικιλιών (πίνακας 6).
- ☞ Δημιουργία ποικιλιών οσπρίων υψηλής ποιότητας.

1. Φακή	4. Φασόλια
Εγκλουβής Λευκάδας	Αριδαίας του Νομού Κοζάνης
Νομού Λάρισας	Νεοχωρίου του Νομού Καρδίτσας
Νομού Κοζάνης	Νεοχωρίου του Νομού Πρεβέζης
Νομού Βοιωτίας	Νεστάνης του Νομού Αρκαδίας
2. Ρεβύθια	Χορόζια του Νομού Χαλκιδικής
Νομού Γρεβενών	Χορόζια του Νομού Ευβοίας
Νομού Λάρισας	Ντόπιου πολ/κού υλικού του Νομού Καβάλας
Νομού Φθιώτιδας	Ντόπιου πολλαπλασιαστικού υλικού των Νομών Δυτικής Μακεδονίας (Γίγαντες-Ελέφαντες)
Νομού Ευβοίας	5. Βρώσιμο Λαθούρι
3. Φάβα Σαντορίνης	

Πίνακας 6: Απειλούμενες ποικιλίες και είδη.

Για την καλλιέργεια των κτηνοτροφικών φυτών απαιτείται:

- ☞ Εκμηχάνιση της καλλιέργειας.
- ☞ Βελτίωση των ποικιλιών στις ασθένειες και στην ξηρασία.
- ☞ Δημιουργία ποικιλιών *μηδικής* για ξηρικούς λειμώνες, χειμερινή αναβλάστηση, αντοχή στο κρύο και την μακροζωία.
- ☞ Συλλογή γενετικού υλικού ντόπιων πληθυσμών.
- ☞ Κατασκευή ξηραντηρίων *μηδικής*, για αποφυγή των επιπτώσεων από δυσμενή καιρικά φαινόμενα, διαφύλαξη της ποιότητας, διεύρυνση των δυνατοτήτων μεταφοράς και αποθήκευσης.

Εκσυγχρονισμός καλλιέργειας

- ☞ Εφαρμογή Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στην παραγωγή.

Επιπρόσθετα για την καλλιέργεια των οσπρίων απαιτείται:

- ☞ Αμειψισπορά σιτηρών-ψυχανθών 4 προς 1 (4 χρόνια σιτηρά και 1 ψυχανθές) με εφαρμογή στο 1/5 των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας που θα επιλεγούν μετά από εδαφοκλιματικές μελέτες.

- ☞ Έλεγχος των παραγόμενων ποσοτήτων οσπρίων (κυρίως Π.Γ.Ε) καθότι υπάρχει κίνδυνος προσμίξεων με υλικά αμφιβόλου ποιότητας.

Επιπρόσθετα για την καλλιέργεια των κτηνοτροφικών φυτών απαιτείται:

- ☞ Προώθηση της περιτροπικής σποράς μίγματος αγρωστωδών και ψυχανθών για άμεση βόσκηση και συγκομιδή σανών όπου οι εδαφικές συνθήκες το επιτρέπουν.

- ☞ Πρέπει να δοθεί έμφαση στην καλλιέργεια των κτηνοτροφικών φυτών (ιδιαίτερα στις περιοχές του Βορείου & Νοτίου Αιγαίου) σαν αντικατάσταση των καλλιεργειών :

- * Σιτηρών και ειδικότερα μαλακού σίτου
- * Σουλτανίνας (κυρίως από βρώμη)
- * Βαμβάκι

προκειμένου να αυξηθεί η ποσότητα των παραγόμενων χονδροειδών ζωοτροφών.

- ☞ Προώθηση της καλλιέργειας της μηδικής για τη στήριξη της αιγοπροβατοτροφίας και βοοτροφίας.

Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας - μεταποίηση – τυποποίηση

- ☞ Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για δημιουργία μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης από Ομάδες Παραγωγών και Συνεταιριστικές Οργανώσεις

- ☞ Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας και συσκευασίας ζωοτροφών.

Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας

- ☞ Πιστοποίηση γενετικού υλικού.
- ☞ Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας των όσπριων και των κτηνοτροφικών φυτών.

Ειδικότερα για την καλλιέργεια των οσπρίων πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να γίνει:

- ☞ Πιστοποίηση των προϊόντων (Λευκάδας όπως Φακή Εγκλουβής, λαθούρι) στην κατηγορία «Ειδικά Παραδοσιακά Προϊόντα Εγγυημένα (ΕΠΠΕ)».

- ☞ Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας της μηδικής και χρησιμοποίησή της για την ανάπτυξη της βιολογικής κτηνοτροφίας σε κάθε περιοχή.

Προώθηση, προβολή οσπρίων & κτηνοτροφικών φυτών

- ☞ Ενίσχυση εμπλεκομένων φορέων για την δημιουργία υποδομών και μηχανισμών πληροφόρησης σε θέματα εμπορίας, πληροφόρησης αγορών και προώθησης βιολογικών προϊόντων.
- ☞ Εφαρμογή θεσμού συμβολαιακής γεωργίας.

Ειδικότερα για την καλλιέργεια των οσπρίων πρέπει να γίνει:

- ☞ Προώθηση και Προβολή : Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) - Προϊόντων Γεωγραφικής Προέλευσης (ΠΓΕ) - Ονομασίας Προέλευσης Ανωτέρας Ποιότητας (ΟΠΑΠ), όπως Φασόλια Πρεσπών Φλώρινας- Φασόλια γίγαντες – ελέφαντες Καστοριάς, Φακή Εγκλουβής Νομού Λευκάδας, λαθούρι Νομού Λευκάδας, βιολογικών και ολοκληρωμένης διαχείρισης.

Καινοτόμες δράσεις

- ☞ Χρησιμοποίηση κτηνοτροφικών φυτών και οσπρίων σε σιτηρέσια αγροτικών ζώων (πειράματα διατροφής).
- ☞ Μελέτη αζωτοβακτηρίων για περιορισμένη χρήση λιπασμάτων
- ☞ Εξεύρεση εργαστηριακών και βιομηχανικών μεθόδων απομόνωσης των πρωτεϊνών και υδατανθράκων για βιομηχανική χρήση και ανθρώπινη κατανάλωση.
- ☞ μελέτη παραγόντων που επηρεάζουν τη βραστικότητα των οσπρίων
- ☞ Συστηματική απογραφή χαρακτηριστικών συστημάτων βοσκών και κατάταξή τους σε κατηγορίες.

Επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση & συμβουλευτικές υπηρεσίες

- ☞ Εφαρμογή θεσμού αγροτικών συμβούλων.
- ☞ Απόκτηση Πράσινου Πιστοποιητικού που θα καλύψει εκτός από τον τομέα της τεχνικής υποστήριξης και τον τομέα της εκπαίδευσης.

- ☞ Εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση των παραγωγών και των φορέων τους (διοργάνωση ημερίδων ενημέρωσης, έκδοση φυλλαδίων και οδηγιών κλπ.), επιστημονική και τεχνική στήριξη των παραγωγών σε θέματα Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (ΣΟΔ), συμβολοιακής γεωργίας, πιστοποίησης, βιολογικής καλλιέργειας, για μείωση του κόστους παραγωγής, για ΠΟΠ - ΠΓΕ - ΟΠΑΠ, για την καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών σε εκτάσεις που παραμένουν ακαλλιέργητες λόγω άγνοιας κλπ.
- ☞ Εκπόνηση εγχειριδίων βιολογικής καλλιέργειας για κάθε καλλιεργούμενο είδος με βάση τα εδαφολογικά και κλιματολογικά δεδομένα της περιοχής κάθε περιφέρειας, των φυσιολογικών χαρακτηριστικών των ειδών και τις ανάγκες τους.

Συμπράξεις - Δικτυώσεις (CLUSTERS)

- ☞ Αναβάθμιση του ρόλου των αγροτικών ενώσεων στη συγκέντρωση και διαχείριση της παραγωγής και ενίσχυση της συνεταιριστικής δράσης.
- ☞ Προώθηση δημιουργίας ομάδων βιοκαλλιεργητών και δημιουργία υποδομών για την επιστημονική τους στήριξη.
- ☞ Προώθηση του θεσμού της Συμβολοιακής Γεωργίας μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η συνεργασία του πρωτογενή τομέα με τον τομέα της μεταποίησης, για την παραγωγή ειδικών προϊόντων (π.χ. βιολογικά, κλπ.)
- ☞ Δημιουργία Διεπαγγελματικών Οργανώσεων για κάθε προϊόν.

Λοιπές δράσεις

- ☞ Αξιοποίηση της μηδικής σε χλωρή μορφή και ελαχιστοποίηση του βαθμού εξάρτησης της παραγωγής από τις καιρικές συνθήκες.
- ☞ Αύξηση της καλλιέργειας της μηδικής για σανό ή και για ενσίρωση.
- ☞ Βιομηχανοποίηση της παραγωγής χονδροειδών ζωοτροφών μηδικής εκτός από την μορφή της ξηρής χορτονομής, με σκοπό την παραγωγή και άλλων προϊόντων που θα αποτελούν τη βάση διατροφής για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

